

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจ
ขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Causal Factors Affecting Quality of the Financial Reporting of Small and
Medium Enterprises in the Northeast Region

ธาริณี อังค์ยศ* และ สมทรง คันทนน²

Tharinee Aungyot* and Somsong Khanthanatee²

Received : May 19, 2023 Revised : August 25, 2023 Accepted : August 28, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้างของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของปัจจัยการควบคุมภายใน ปัจจัยกลยุทธการบริหาร ปัจจัยหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน และ 3) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยการควบคุมภายในและปัจจัยกลยุทธการบริหารที่มีผลต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน โดยมีปัจจัยหลักธรรมาภิบาลเป็นตัวแปรคั่นกลาง โดยทำการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการ SMEs จำนวน 397 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และใช้สถิติการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัย พบว่า แบบจำลองปัจจัยการควบคุมภายใน กลยุทธการบริหาร และหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โมเดลสมการโครงสร้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี มีค่าไค-สแควร์ = 137.566 ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ p-value = 0.758

การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง พบว่า การควบคุมภายใน กลยุทธการบริหาร มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อหลักธรรมาภิบาล และคุณภาพรายงานทางการเงินยังได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากกลยุทธการบริหาร หลักธรรมาภิบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางอ้อม พบว่า คุณภาพรายงานทางการเงินได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการควบคุมภายในผ่านตัวแปรคั่นกลางหลักธรรมาภิบาล และยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากกลยุทธการบริหารผ่านตัวแปรคั่นกลางหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : การควบคุมภายใน กลยุทธการบริหาร หลักธรรมาภิบาล คุณภาพรายงานทางการเงิน

^{1,2} อาจารย์ สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

² Lecturer, Accounting, Faculty of Business Administration Vongchavalitkul University

* Corresponding author E-mail: Tharinee_aun@vu.ac.th

Abstract

The objectives of this paper were to: 1) develop a model of causal factors affecting the quality of financial reporting of SMEs in the Northeast region, 2) analyze the direct effect of internal control, management strategy, and good governance factors on financial reporting quality, and 3) analyze the indirect effects of internal control, management strategy, and good governance factors on financial reporting quality through the mediating variable of good governance factors. 397 questionnaires were used in the study, which were analyzed using Inferential Statistics: Structure Equation Model.

The findings of the study look at a model of internal control, management strategy, and good governance factors that influence the financial reporting quality of SMEs businesses in the Northeast. Chi-Square = 137.566: no statistical significance, p-value = 0.758.

Internal Control and Management Strategy had a positive direct effect on good governance, and management strategy and good governance had a positive direct effect on quality of financial reporting at a Statistical Significance level of 0.01. The confirmatory test of indirect effect found that the quality of financial reporting was indirectly influenced by internal control through the mediation variable good governance, and indirectly influenced by management strategy through the mediation variable good governance, at a statistical significance level of 0.01.

Keywords : Internal Control, Management Strategy, Good Governance, Quality of the Financial Reporting

1. บทนำ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ (Bianchi, Glavas, & Mathews, 2017) เนื่องจาก SMEs มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ (Azarloo et al., 2017) GDP SMEs ได้รับการยอมรับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา (Aigbodua & Oisamoje, 2013; Akinwale, 2018; Ogunyomi & Bruning, 2016) สำหรับประเทศไทย กลุ่มธุรกิจ SMEs เป็นหน่วยเศรษฐกิจสำคัญที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งสร้างงาน สร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ เป็นหน่วยสนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ การจ้างงานของ SMEs ยังมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 82 และมีสัดส่วนของ GDP ที่มาจาก SMEs คิดเป็นถึงร้อยละ 42 (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม: สสว, 2560) และ ไตรมาสแรกของปี 2564 ลดลงร้อยละ 2.50 โดยลดลงน้อยกว่าไตรมาสก่อนที่ลดลงร้อยละ 7.10 มีมูลค่า 1,411,676 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนต่อ GDP รวมทั้งประเทศเท่ากับร้อยละ 34.70 เป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ทั้งภายในประเทศและทั่วโลก (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) ซึ่งจะเห็นได้ว่า SMEs เป็นพลังเสริมสร้างศักยภาพในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม SMEs ยังมีอีกหนึ่งปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจของ SMEs ไทย คือ ความยุ่งยากในการติดต่อกับภาครัฐและสถาบันการเงิน คือ ปัญหาด้านการจัดทำรายงานทางการเงิน (สสว, 2564) SMEs ยังขาดทักษะในการจัดทำรายงานทางการเงินตามกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (Conceptual

Framework for Financial Reporting) ซึ่งคุณภาพของรายงานทางการเงิน เป็นการแสดงถึงฐานะทางการเงินขององค์กร และควรเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ประกอบด้วย 5 ด้าน ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ความสามารถเปรียบเทียบได้ ความสามารถเข้าใจได้ และความน่าเชื่อถือ (สมภาวิชาติพิบูลย์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2563) ทำให้ภาครัฐต้องมีมาตรการออกมาสสนับสนุนธุรกิจ SMEs อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรอย่างถูกต้อง สนับสนุนให้ผู้ประกอบการ SMEs ที่มีศักยภาพสามารถเข้าถึงสินเชื่อได้มากขึ้น และยกระดับความสามารถทางการแข่งขัน โดยผลักดันให้ SMEs เป็นแรงขับเคลื่อนหลักให้แก่เศรษฐกิจไทย จำเป็นต้องอาศัยการปรับตัวของทุกภาคส่วนทั้งจากภาครัฐ สถาบันการเงิน และผู้ประกอบการ SMEs ที่พร้อมใจกันปรับตัวเพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการเติบโตภายใต้บริบทของโลศยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ในขณะที่ธุรกิจ SMEs จะประสบความสำเร็จจากการดำเนินธุรกิจ ส่วนหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย ได้แก่ พนักงาน เจ้าหนี้ ลูกหนี้ คู่แข่งขัน ชุมชน ที่ตั้งบริษัทอยู่ในสภาพแวดล้อม และอื่น ๆ โดยการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยความเป็นธรรมจะเป็นรากฐานที่สำคัญให้ SMEs เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพด้วยกลไกการกำกับดูแลกิจการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล (ศิริวรรณ พลแก้ว, 2566) ซึ่งหลักธรรมาภิบาลถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานในทุกประเภท การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการดูแลธุรกิจของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ควรนำไปปฏิบัติให้ได้มากที่สุด (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2563) และกลไกการกำกับดูแลกิจการ มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินขององค์กร (Charl & Ruth, 2020; Sarapee, Somnuk, & Supit, 2020) เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร และการปรับตัวของ SMEs เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารงานที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องมีการนำเครื่องมือมาใช้ในการวิเคราะห์การบริหารขององค์กรเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นแรงกดดันจากภายในหรือภายนอกประเทศ นั่นคือ แบบจำลอง 7's McKinsey (Peters & Waterman, 1982) ประกอบด้วย กลยุทธ์ โครงสร้าง รูปแบบ ระบบและขั้นตอน พนักงาน ทักษะ และค่านิยมร่วม ซึ่งสามารถวัดผลการดำเนินงานของธุรกิจได้ โดยสะท้อนถึงคุณภาพรายงานทางการเงิน (Gokdeniz, Kartal, & Komurcu, 2017) อย่างไรก็ตาม การควบคุมภายในก็เป็นอีกเครื่องมือที่ถูกนำมาช่วยในการบริหารงานและเป็นกลไกพื้นฐานที่สำคัญของกระบวนการกำกับดูแลและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในหน่วยงาน เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความเชื่อถือของรายงานทางการเงิน (วัชรวิศา คำอ้าย และ คณะ, 2566) ซึ่งองค์กรอาจต้องเผชิญกับความเสี่ยงส่งผลให้องค์กรจำเป็นต้องมีการควบคุมภายในที่เหมาะสม (Kanapickiene, 2008) โดยใช้ระบบควบคุมภายในตามกรอบแนวคิดของ Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission: COSO (COSO, 2013) ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร การติดตาม ซึ่งการควบคุมภายในที่มีประสิทธิผลนำไปสู่การนำเสนอการเงินที่มีคุณภาพ (Dumitrascu & Savulescu, 2012)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่าการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล การใช้เครื่องมือกลยุทธ์การบริหาร การควบคุมภายใน มีผลอย่างไรต่อคุณภาพของรายงานทางการเงินหรือไม่ อย่างไร และด้วยผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) SMEs ที่ตั้งในการประกอบธุรกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับผลกระทบมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 55.60 (สสว, 2564) และเพื่อให้ SMEs สามารถอยู่รอด มีการเข้าถึงแหล่งทุนทางการเงิน พร้อมยกระดับขีดความสามารถในการ

ดำเนินงานของ SMEs ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน มีการนำเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพของรายงานทางการเงินให้เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้การเงินกลุ่มต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้างของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของ SMEs ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของปัจจัยการควบคุมภายใน ปัจจัยกลยุทธ์การบริหาร ปัจจัยหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน

2.3 เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยการควบคุมภายในและปัจจัยกลยุทธ์การบริหารที่มีผลต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน โดยมีปัจจัยหลักธรรมาภิบาลเป็นตัวแปรคั่นกลาง

3. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมุติฐานของการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 แนวคิดการควบคุมภายใน (Internal Control)

ระบบการควบคุมภายในเป็นพื้นฐานของการควบคุมกำกับดูแลที่ดีที่องค์กรหลาย ๆ องค์กรนำมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งได้กำหนดแนวทางการควบคุมภายในตามกรอบของ Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO, 2013) ถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้บริหารขององค์กรต่าง ๆ นำไปใช้เป็นกรอบในการออกแบบและสร้างระบบการควบคุมภายในให้องค์กรมีการควบคุมกำกับดูแลที่ดี (Good Governance) การควบคุมภายในตามแนว COSO (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2562) IFAC (2011) ให้ความหมายว่า การควบคุมภายในเป็นระบบหรือกระบวนการระบบทั้งหมดของการควบคุมภายในขององค์กร ระบบใดระบบหนึ่งของระบบการควบคุมภายในขององค์กร AkmeSe และ Gündoğan (2020) ได้สรุปว่า การใช้ระบบควบคุมภายในตามกรอบแนวคิดของ COSO ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ สภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities) ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication) การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) ช่วยให้นั่นใจในประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน ระบบการควบคุมภายในที่ได้รับการปฏิบัติอย่างดีเป็นเครื่องมือในการปกป้องทรัพย์สิน ป้องกันการทุจริตและการสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น เป็นแนวทางสำหรับองค์กรในการปฏิบัติตามมาตรฐานที่ดีเพื่อจัดทำรายงานทางการเงินที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ ผลการศึกษา Dumitrascu และ Savulescu (2012) พบว่า การควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพนำไปสู่การนำเสนอการเงินที่มีคุณภาพ ส่วน Eko และ Eko (2012) พบว่า การควบคุมภายในมีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาล และ Inaam (2015) พบว่า องค์กรประกอบการควบคุมภายในเสริมสร้างความเข้มแข็งหลักธรรมาภิบาลของบริษัท

3.2 แนวคิด ทฤษฎีกลยุทธ์การบริหาร 7's (McKinsey)

เครื่องมืออย่างหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์การบริหารองค์กร คือ แบบจำลอง 7's McKinsey ซึ่งเป็นแบบจำลองที่สามารถนำไปใช้ในการบริหารงานขององค์กร ที่จะช่วยให้การบริหารองค์กรมีความเป็นเลิศมากยิ่งขึ้น เป็นการค้นคว้าวิจัยและพัฒนาของบริษัท McKinsey ซึ่งเป็นที่ปรึกษาธุรกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา ผลของการ

ค้นคว้าวิจัยได้บ่งชี้ให้เห็นว่าความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ หรือการบริหารงานที่สัมฤทธิ์ผลนั้น ขึ้นอยู่กับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอย่างน้อยที่สุด 7 ปัจจัย ได้แก่ 1) กลยุทธ์ (Strategy) 2) โครงสร้าง (Structure) 3) ระบบ (System) 4) รูปแบบการบริหาร (Style) 5) พนักงาน (Staff) 6) ทักษะ (Skill) และ 7) ค่านิยม (Shared Value) (Peters & Waterman, 1982) ซึ่งแต่ละปัจจัยแบบจำลอง 7's McKinsey (McKinsey 7's Framework) จะต้องเป็นไปอย่างสอดคล้องและสัมพันธ์กัน การเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่าง ๆ ต้องเป็นไปพร้อม ๆ กัน องค์กรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีทักษะ ความรู้ ความชำนาญในการทำงาน และมีทัศนคติที่ดีขององค์กร สร้างค่านิยมที่เจ้านายองค์กรไปสู่เป้าหมายสูงสุดร่วมกัน ผลงานขององค์กรย่อมจะเป็นงานที่มีประสิทธิภาพและได้งานที่มีผลสัมฤทธิ์สูงสุด

ผลการศึกษา Njeru, Awino และ Adwet (2017) พบว่า กลยุทธ์ 7's มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการดำเนินงาน ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพรายงานทางการเงิน และ Gokdeniz, Kartal และ Komurcu (2017) พบว่าแบบจำลอง 7's McKinsey สามารถวัดผลการดำเนินงานของธุรกิจได้ โดยสะท้อนถึงคุณภาพรายงานทางการเงิน

3.3 แนวคิด ทฤษฎีหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

ธรรมาภิบาลเป็นสิ่งสำคัญที่องค์กรต้องตระหนักและให้ความสำคัญ เพราะการประกอบธุรกิจอย่างมีธรรมาภิบาลนั้นย่อมได้รับความเชื่อถือ ความไว้วางใจจากลูกค้า ผู้บริโภค สินค้าและบริการ ช่วยจัดการความเสี่ยงได้ในระดับหนึ่ง และยังช่วยให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย พร้อมมีเอกสารที่สามารถตรวจสอบเพื่อยืนยันความถูกต้องและโปร่งใสได้ ดังนั้นธรรมาภิบาลที่ดีสำหรับธุรกิจ SMEs เป็นกระบวนการกิจกรรม หรือกลไกที่กระทำเพื่อให้เกิดการจัดการที่ดีในธุรกิจ เพื่อเป็นการเสริมสร้างและจัดให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดีในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และปรับใช้เป็นแนวทางการกำกับดูแลที่ดีสำหรับ SMEs ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรม และทำการสังเคราะห์วรรณกรรม ได้องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มีตัวแปรที่วัดหลักธรรมาภิบาลที่เห็นชัดเจนมี 5 ปัจจัย ได้แก่ หลักนิติธรรม (The Rule of Law) หลักคุณธรรม (Morality) หลักความโปร่งใส (Transparency) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) และหลักความรับผิดชอบ (Responsibility)

ผลการศึกษา สุรพล ลอยใหม่ และ ไชยา ยิ้มวิไล (2562) ยังพบว่า กลยุทธ์องค์กร โครงสร้างองค์กร ระบบงาน รูปแบบการบริหาร การมีส่วนร่วมของบุคลากร ทักษะบุคลากร ค่านิยมร่วมองค์กร มีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาลในระดับสูง และ ไชยา ยิ้มวิไล สมชาย ภคภาสนวิวัฒน์ และ สุรัชย์ ศิริไกร (2562) พบว่า ปัจจัยด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านผู้นำและการนำองค์กร ด้านการควบคุม ติดตามและตรวจสอบ และด้านทักษะ มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3.4 แนวคิด ทฤษฎีคุณภาพรายงานทางการเงิน (Financial Reporting)

การจัดทำงบการเงินของกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (Publicly Accountable Entities: PAEs) ในประเทศไทยใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินที่ประกาศใช้โดยสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards: IFRS) โดยรายงานทางการเงิน หมายถึง การนำเสนอฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการอย่างมีแบบแผน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินกลุ่มต่าง ๆ และแสดงถึงผลการบริหารงานของฝ่ายบริหารของกิจการ เพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารทรัพยากรของกิจการ ดังนั้น คุณภาพของรายงานทางการเงิน หมายถึง ลักษณะของข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์ (Qualitative Characteristics of Useful Financial Information) ต่อผู้ใช้ข้อมูลในรายงานทางการเงินลักษณะเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยคุณภาพของรายงานทางการเงินจากกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน ปรับปรุง

2562 (The Conceptual Framework for Financial Reporting) สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2563), FASB (2013) และ Kanakriyah (2016) ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (Faithful Representation) ความสามารถเปรียบเทียบได้ (Comparability) ความสามารถเข้าใจได้ (Understandability) และความน่าเชื่อถือ (Reliability)

ผลการศึกษา สิริพรรณ โกลรัตน์มงคล และ พิเชษฐ ใสภาพงษ์ (2563) พบว่า ปัจจัยระบบการควบคุมภายในส่งผลต่อลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐานและลักษณะเชิงคุณภาพเสริมของรายงานทางการเงินของวิสาหกิจในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ ดลยา ไชยวงศ์ พัชรินทร์ สารมาท และ สัตยา ตันจันทร์พงศ์ (2022) พบว่า ระดับการควบคุมภายในไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของรายงานการเงิน

อย่างไรก็ตาม Sarah และ Khalid (2020) ศึกษาถึงผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการที่มีผลคุณภาพงบการเงินของบริษัท และความจำเป็นในการทำรายงานทางการเงินที่โปร่งใสและมีคุณภาพ ต้องมีกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีประสิทธิภาพเพื่อจะได้เปรียบในการแข่งขันในระยะยาวส่งผลให้มีความมั่นคงทางการเงินและเศรษฐกิจ Charl และ Ruth (2020) และ Sarapee, Somnuk, และ Supit (2020) พบว่า การรายงานการกำกับดูแลกิจการ กลไกการกำกับดูแลกิจการ มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินขององค์กร

3.5 การพัฒนาสมมติฐานและกรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1: ปัจจัยการควบคุมภายในมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน

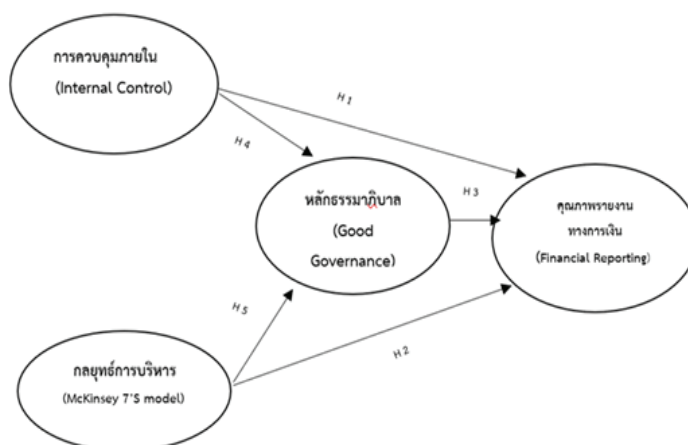
สมมติฐานการวิจัยที่ 2: ปัจจัยกลยุทธ์การบริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน

สมมติฐานการวิจัยที่ 3: ปัจจัยหลักธรรมาภิบาลมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน

สมมติฐานการวิจัยที่ 4: ปัจจัยการควบคุมภายในมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยหลักธรรมาภิบาล

สมมติฐานการวิจัยที่ 5: ปัจจัยกลยุทธ์การบริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยหลักธรรมาภิบาล

รูปภาพประกอบ 1
กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิธีการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการวิจัยแบบหาสาเหตุ (Causal Research) เพื่อพิสูจน์สมมติฐานและยืนยันทฤษฎี จากกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาเป็นตัวแทนของประชากร

4.1 กระบวนการและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าของกิจการ ผู้บริหาร หัวหน้าผู้จัดการ หัวหน้า ของธุรกิจ SMEs ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จดทะเบียนนิติบุคคลกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ทั้งหมด 20 จังหวัด จำนวน 74,817 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง 2 จังหวัด คือ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดขอนแก่น เนื่องจาก มีจำนวนผู้ประกอบการ SMEs ที่มีจำนวนมากในลำดับแรก และลำดับรอง โดยจังหวัดนครราชสีมาเป็นศูนย์กลางความเจริญของอีสานตอนล่าง จำนวน 14,316 ราย และจังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางความเจริญของอีสานตอนบน จำนวน 10,496 ราย และการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และกำหนดจำนวนตัวอย่างตามขนาดของกลุ่มตามสัดส่วนประชากร

ในการพิจารณาถึงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เนื่องจากตัวแปรที่สังเกตได้มีจำนวนทั้งสิ้น 22 ตัวแปร ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น 20 เท่าของตัวแปรที่สังเกตได้ (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2557) หรือเท่ากับ 440 คน และเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เพียงพอและเป็นตัวแทนที่ดีจึงได้เพิ่มกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 10 (Hair et al., 2019) จึงได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 484 ตัวอย่าง

4.2 การวัดคุณลักษณะของตัวแปร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) มีจำนวน 6 ข้อ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่ง ประเภทธุรกิจ เวลาการประกอบธุรกิจ รายได้ของกิจการรวมเฉลี่ยต่อปี

ส่วนที่ 2 ปัจจัยการควบคุมภายใน ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามประเมินผล มีจำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยกลยุทธ์การบริหาร ประกอบด้วย 7 ปัจจัย ได้แก่ กลยุทธ์ โครงสร้าง ระบบ รูปแบบการบริหาร พนักงาน ทักษะ และค่านิยม มีจำนวน 23 ข้อ

ส่วนที่ 4 ปัจจัยหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ มีจำนวน 21 ข้อ

ส่วนที่ 5 ปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ความสามารถเปรียบเทียบได้ ความสามารถเข้าใจได้ และความน่าเชื่อถือ มีจำนวน 22 ข้อ

โดยส่วนแบบสอบถามส่วนที่ 2,3,4 และ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบมาตราวัดประเมินค่า (Rating Scale) ตามมาตราวัด 5 ระดับ (Likert, 1961) โดยกำหนดค่าน้ำหนักการตอบแบบสอบถาม ดังนี้ คะแนน 5 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คะแนน 4 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก คะแนน 3 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง คะแนน 2 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อย คะแนน 1 หมายถึงมีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ส่วนที่ 6 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Question) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4.3 ความเชื่อมั่นของคุณภาพเครื่องมือวัด

นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน เพื่อวัดความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of item-Objective Congruence: IOC) โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับ Rovinelli และ Hambleton (1977) จากนั้นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 ชุด (Try out) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า α ไม่ต่ำกว่า 0.7 จึงจะถือว่าแบบสอบถามนั้นมีความน่าเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ ด้วยวิธีการของสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าอำนาจจำแนกรายการด้านอยู่ในช่วง 0.920 – 0.949 ซึ่งสรุปได้ว่าผ่านเกณฑ์การทดสอบคุณภาพ

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลและจริยธรรมการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการส่งแบบสอบถามออนไลน์ โดยใช้ Google Forms ไปยังกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ได้จำนวน 397 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 82.03 การเก็บแบบสอบถามโดยคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ การสมัครใจเข้าร่วม การรักษาความลับ และนำเสนอในภาพรวม

4.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ส่วนที่ 1 ใช้สถิติการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนที่ 2 3 4 และ 5 เป็นการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาตามตาราง 1

5. ผลลัพธ์การวิจัยและการอภิปรายผล

5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 231 คน (ร้อยละ 58.20) มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 3 ปี จำนวน 186 คน (ร้อยละ 46.90) มีตำแหน่งผู้ประกอบการ/เจ้าของกิจการ จำนวน 186 คน (ร้อยละ 46.90) เป็นประเภทธุรกิจบริการ จำนวน 157 คน (ร้อยละ 39.50) มีการประกอบธุรกิจเป็นเวลา 1 – 3 ปี จำนวน 172 คน (ร้อยละ 43.30) ซึ่งมีรายได้ของกิจการรวมเฉลี่ยต่อปีน้อยกว่า 50 ล้านบาท จำนวน 283 คน (ร้อยละ 71.30)

5.2 ผลการพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้างของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของ SMEs ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการศึกษา พบว่า ค่าดัชนีทั้ง 9 ตัว ที่ผ่านเกณฑ์ยอมรับ คือค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2) = 137.556 ไม่มีนัยสำคัญ (Insignificant) p-value = 0.758 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-Square) = 0.917 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) = 0.970 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) = 0.950 ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเกณฑ์ (NFI) = 0.984 ค่าดัชนีที่ปรับปรุงมาจากดัชนี NFI (CFI) = 1.000 ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) = 0.000 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (RMR) = 0.004 แสดงให้เห็นว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ที่ซึ่งปัจจัยการควบคุมภายใน ปัจจัยกลยุทธ์การบริหาร และปัจจัยหลักธรรมาภิบาล สามารถร่วมกันอธิบายปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงินได้ร้อยละ 90 ($R^2 = 0.90$) ดังแสดงตามตาราง 1 และรูปภาพประกอบ 2

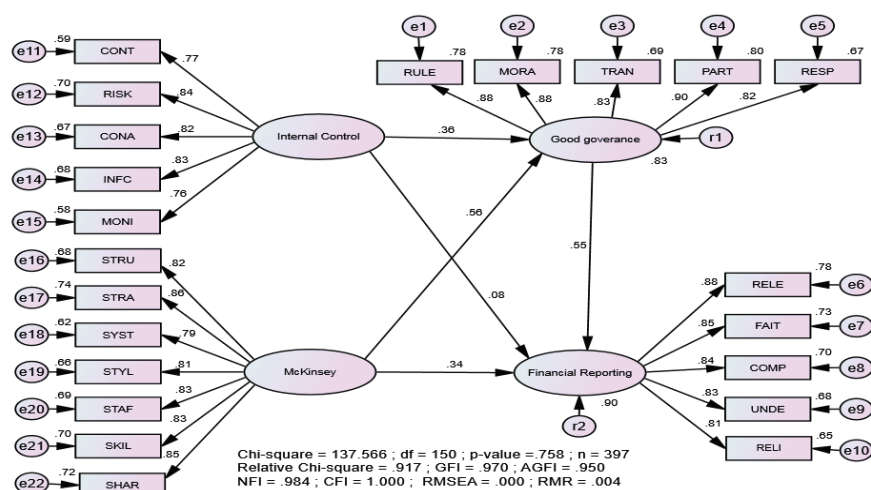
ตาราง 1 เกณฑ์การพิจารณาข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนีและผลบ่งชี้ โมเดลสมการโครงสร้างแบบจำลอง

การประเมินความสอดคล้องของโมเดล	เกณฑ์การพิจารณา	ข้อมูลเชิงประจักษ์	
		ค่าดัชนี	ผลบ่งชี้
Chi-square (χ^2)	Insignificant	137.566	สอดคล้องดี
p-value	≥ 0.05	0.758	ผ่านเกณฑ์
Relative Chi-Square (137.566/150)	< 2.00	0.917	ผ่านเกณฑ์
GFI	> 0.95	0.970	ผ่านเกณฑ์
AGFI	> 0.95	0.950	ผ่านเกณฑ์
NFI	> 0.95	0.984	ผ่านเกณฑ์
CFI	≥ 0.90	1.000	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	< 0.05	0.000	ผ่านเกณฑ์
RMR	< 0.05	0.004	ผ่านเกณฑ์

ที่มา : Diamantopoulos และ Siguaw (2000)

รูปภาพประกอบ 2

โมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หลังปรับโมเดล

5.3 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของปัจจัยการควบคุมภายใน ปัจจัยกลยุทธ์การบริหาร

ปัจจัยหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยหลักธรรมาภิบาลได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกสูงสุดจากปัจจัยกลยุทธ์การบริหาร มีค่าอิทธิพลทางตรง $\beta = 0.56$ รองลงมาปัจจัยการควบคุมภายใน มีค่าอิทธิพลทางตรง $\beta = 0.36$ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรสังเกตได้ของหลักธรรมาภิบาล เท่ากับ 0.83 ($p < 0.01$) ซึ่งปัจจัยกลยุทธ์การบริหารและปัจจัยการควบคุมภายในสามารถอธิบายปัจจัยหลักธรรมาภิบาลได้ร้อยละ 83 ($R^2 = 0.83$) ส่วนคุณภาพรายงานทางการเงินได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกสูงสุดจากหลักธรรมาภิบาล มีค่าอิทธิพลทางตรง $\beta = 0.55$ รองลงมาปัจจัยกลยุทธ์การบริหาร มีค่าอิทธิพลทางตรง $\beta = 0.34$ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ส่วนปัจจัยการควบคุมภายในไม่มีอิทธิพลทางตรง $\beta = 0.08$ ต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

5.4 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยการควบคุมภายในและปัจจัยกลยุทธ์การบริหารที่มีผลต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน โดยมีปัจจัยหลักธรรมาภิบาลเป็นตัวแปรคั่นกลาง

ผลการศึกษา พบว่า อิทธิพลของปัจจัยกลยุทธ์การบริหารผ่านปัจจัยหลักธรรมาภิบาลมีผลต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน มีค่าอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดเท่ากับ 0.31 รองลงมาอิทธิพลของปัจจัยการควบคุมภายในผ่านตัวแปรหลักธรรมาภิบาลมีผลต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน มีค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.20 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

โดยภาพรวมมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรสังเกตได้ที่มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน เท่ากับ 0.90 ($p < 0.01$) ซึ่งปัจจัยการควบคุมภายใน ปัจจัยกลยุทธ์การบริหาร ปัจจัยหลักธรรมาภิบาล สามารถร่วมกันอธิบายปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงินได้ร้อยละ 90 ($R^2 = 0.90$)

ตาราง 2 ค่า Standardized Regression Weights และผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	เส้นทาง (Path Analysis)	สัมประสิทธิ์ เส้นทาง	S.E.	t-value	p-value	ผลการ ทดสอบ
H1	IC --► FR	0.08	0.098	0.810	0.418	ปฏิเสธ
H2	MK --► FR	0.34**	0.031	3.556	0.00**	ยอมรับ
H3	GG --► FR	0.55**	0.074	7.315	0.00**	ยอมรับ
H4	IC --► GG	0.36**	0.104	3.670	0.00**	ยอมรับ
H5	MK --► GG	0.56**	0.033	5.620	0.00**	ยอมรับ

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5.5 ผลการทดสอบสมมติฐานโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากตาราง 2 ดังนี้

สมมติฐานที่ 1: ปัจจัยการควบคุมภายในมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการควบคุมภายในมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงินโดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.08 ค่าความคลาดเคลื่อน เท่ากับ 0.098 มีค่า t-value เท่ากับ 0.810 ค่า p-value เท่ากับ 0.418 > 0.05 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยนี้จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 2: ปัจจัยกลยุทธ์การบริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยกลยุทธ์การบริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.34 ค่าความคลาดเคลื่อน เท่ากับ 0.031 มีค่า t-value เท่ากับ 3.556 ค่า p-value เท่ากับ 0.00 < 0.01 ตัวแปรปัจจัยกลยุทธ์การบริหารร่วมอธิบายอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงินได้ร้อยละ 34 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยนี้จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 3: ปัจจัยหลักธรรมาภิบาลมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยหลักธรรมาภิบาลมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงินโดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.55 ค่าความคลาดเคลื่อน เท่ากับ 0.074 มีค่า t-value เท่ากับ 7.315 ค่า p-value เท่ากับ $0.00 < 0.01$ ตัวแปรปัจจัยหลักธรรมาภิบาลร่วมอธิบายอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงินได้ร้อยละ 55 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยนี้จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 4: ปัจจัยการควบคุมภายในมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยหลักธรรมาภิบาล

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการควบคุมภายในมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยหลักธรรมาภิบาล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.36 ค่าความคลาดเคลื่อน เท่ากับ 0.104 มีค่า t-value เท่ากับ 3.670 ค่า p-value เท่ากับ $0.00 < 0.01$ ตัวแปรปัจจัยการควบคุมภายในร่วมอธิบายอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยหลักธรรมาภิบาลได้ร้อยละ 36 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยนี้จึงยอมรับสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 5: ปัจจัยกลยุทธ์การบริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยหลักธรรมาภิบาล

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยกลยุทธ์การบริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยหลักธรรมาภิบาล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.56 ค่าความคลาดเคลื่อน เท่ากับ 0.033 มีค่า t-value เท่ากับ 5.620 ค่า p-value เท่ากับ $0.00 < 0.01$ ตัวแปรปัจจัยกลยุทธ์การบริหารร่วมอธิบายอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยหลักธรรมาภิบาลได้ร้อยละ 56 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยนี้จึงยอมรับสมมติฐานที่ 5

5.6 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาผลการพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้างของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของ SMEs ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีค่าดัชนีทั้ง 9 ตัว ที่ผ่านเกณฑ์ยอมรับ จึงสรุปได้ว่า โมเดลแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างของโมเดลปัจจัยการควบคุมภายใน กลยุทธ์การบริหาร หลักธรรมาภิบาล ที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของ SMEs ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมและกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความสอดคล้องกับ Dumitrascu และ Savulescu (2012) การควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพนำไปสู่การนำเสนอของเงินที่มีคุณภาพ ลดความเสี่ยงในการควบคุมและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ถือหุ้นหรือผู้มีส่วนได้เสีย และ Inaam (2015) องค์ประกอบของการควบคุมภายใน สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม ข้อมูลและการสื่อสาร การติดตามและประเมินความเสี่ยง เสริมสร้างความเข้มแข็งหลักธรรมาภิบาลของบริษัท มีความสอดคล้องกับ Gokdeniz, Kartal, และ Komurcu (2017) ศึกษาถึงการประเมินกลยุทธ์ขององค์กร โดยใช้แบบจำลอง 7's McKinsey ซึ่งประกอบด้วย กลยุทธ์ โครงสร้าง รูปแบบ ระบบและขั้นตอน ทักษะ ค่านิยมร่วม และพนักงาน สามารถวัดผลการดำเนินงานของธุรกิจได้ โดยสะท้อนถึงคุณภาพรายงานทางการเงิน มีความสอดคล้องกับ สุพพล ลอยใหม่ และ ไชยา ยิ้มวิไล (2562) ยังพบว่า กลยุทธ์องค์การ โครงสร้างองค์การ ระบบงาน รูปแบบการบริหาร การมีส่วนร่วมของบุคลากร ทักษะบุคลากร ค่านิยมร่วมองค์การ มีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาลในระดับสูง มีความสอดคล้องกับ Eko และ Eko (2012) พบว่า การควบคุมภายในมีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาล มีความสอดคล้องกับ Sarah และ Khalid (2020) ศึกษาถึงผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการที่มีผลคุณภาพงบการเงินของบริษัท และความจำเป็นในการทำรายงานทางการเงินที่โปร่งใสและมีคุณภาพ ต้องมีกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีประสิทธิภาพเพื่อความสามารถในการแข่งขันในระยะยาวส่งผลให้มีความมั่นคงทางการเงินและเศรษฐกิจ แต่ไม่มีความสอดคล้องกับ ดลยา ไชยวงศ์ และคณะ (2022) พบว่า ระดับการควบคุมภายในไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของรายงานการเงิน อาจเป็นเพราะการนำระบบการควบคุมภายในเข้ามาใช้สำหรับ SMEs ทั้งหลักการ แนวคิด รวมถึงวิธีปฏิบัติ มีกระบวนการขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน

ซึ่งอาจไม่เหมาะสำหรับ SMEs การนำระบบการควบคุมภายในมาใช้ในธุรกิจ ทำให้กระบวนการทำงานมีความคล่องตัวลดลง

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของปัจจัยการควบคุมภายใน ปัจจัยกลยุทธ์การบริหาร ปัจจัยหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน พบว่า ปัจจัยหลักธรรมาภิบาลได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกสูงสุดจากปัจจัยกลยุทธ์การบริหาร รองลงมาปัจจัยการควบคุมภายใน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งปัจจัยกลยุทธ์การบริหารและปัจจัยการควบคุมภายในสามารถอธิบายปัจจัยหลักธรรมาภิบาลได้ร้อยละ 83 มีความสอดคล้องกับ สุรพล ลอยใหม่ และ ไชยา ยัมวิไล (2562) และ ไชยา ยัมวิไล และคณะ (2562) พบว่า กลยุทธ์องค์การ โครงสร้างองค์การ ระบบงาน รูปแบบการบริหาร การมีส่วนร่วมของบุคลากร ทักษะบุคลากร ค่านิยมร่วมองค์การ มีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาลในระดับสูง มีความสอดคล้องกับ Eko และ Eko (2012) พบว่า การควบคุมภายในมีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาล

ส่วนคุณภาพรายงานทางการเงินได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกสูงสุดจากหลักธรรมาภิบาล รองลงมาปัจจัยกลยุทธ์การบริหาร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 มีความสอดคล้องกับ Charl และ Ruth (2020) ; Sarapee, Somnuk และ Supit (2020) และ Sarah และ Khalid (2020) พบว่า กลไกการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานทางการเงิน และความจำเป็นในการทำรายงานทางการเงินที่โปร่งใสและมีคุณภาพ ต้องมีกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่มีประสิทธิภาพเพื่อจะได้เปรียบในการแข่งขันในระยะยาวส่งผลให้มีความมั่นคงทางการเงินและเศรษฐกิจ และมีความสอดคล้องกับ Njeru, Awino และ Adwet (2017) พบว่า กลยุทธ์ 7's มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการดำเนินงาน ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพรายงานทางการเงิน

แต่ปัจจัยการควบคุมภายในไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 มีความสอดคล้องกับ ดลยา ไชยวงศ์ และคณะ (2022) พบว่า ระดับการควบคุมภายในไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของรายงานการเงิน แต่ไม่มีความสอดคล้องกับ สิริพรรณ โกมลรัตน์มงคล และ พิเชษฐ โสภางษ์ (2563) พบว่า ปัจจัยระบบการควบคุมภายในส่งผลต่อลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐานและลักษณะเชิงคุณภาพเสริมของรายงานทางการเงินของวิสาหกิจในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะความแตกต่างของขนาดองค์กรที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง มีความแตกต่างไปจากองค์กรขนาดใหญ่ที่มีการปฏิบัติตามการควบคุมภายในตามแนวทาง COSO และSMEs ยังคงมาใช้บริการสำนักงานบัญชี เพราะสำนักงานบัญชีจะมีการติดตามการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานรายงานทางการเงินจากสภาวิชาชีพบัญชี และเกณฑ์การเสียภาษีอย่างสม่ำเสมอ SMEs ไม่ต้องระวังในเรื่องการยื่นภาษีที่อาจไม่ถูกต้อง หรืออาจต้องเสียค่าเบี้ยปรับเงินเพิ่มได้

อิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยการควบคุมภายใน ปัจจัยกลยุทธ์การบริหารที่มีผลต่อปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงินโดยมีปัจจัยหลักธรรมาภิบาลเป็นตัวแปรคั่นกลาง พบว่า ตัวแปรหลักธรรมาภิบาลเข้ามามีบทบาทส่งความสัมพันธ์จากปัจจัยการควบคุมภายในไปยังปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน คือ ปัจจัยการควบคุมภายในเป็นกระบวนการปฏิบัติงานขององค์กรจัดให้มีขึ้นเพื่อให้สามารถมั่นใจได้อย่างสมเหตุสมผลว่าเป็นองค์กรที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีทำให้เกิดหลักธรรมาภิบาล เมื่อผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs เกิดหลักธรรมาภิบาลขึ้นแล้วก็จะทำให้คุณภาพรายงานทางการเงินดีขึ้น ผลการศึกษาครั้งนี้ หากต้องการให้ธุรกิจ SMEs จัดทำคุณภาพรายงานทางการเงินดีขึ้น จะต้องสนับสนุนการสร้างปัจจัยการควบคุมภายในที่ดี ซึ่งสภาวะแบบนี้จะก่อให้เกิดหลักธรรมาภิบาลและส่งผลให้การจัดทำคุณภาพรายงานทางการเงินดีขึ้น มีความสอดคล้องกับแนวคิด Akmeşe และ Gündoğan (2020) และ Dumitrascu และ Savulescu (2012) ได้สรุปว่า การควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพนำไปสู่การนำเสนอของการเงินที่มี

คุณภาพ มีความสอดคล้องกับ Inaam (2015) องค์ประกอบการควบคุมภายใน เสริมสร้างความเข้มแข็งหลักธรรมาภิบาลของบริษัท และมีความสอดคล้องกับ Sarapee, Somnuk และ Supit (2020) พบว่า กลไกการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานทางการเงิน

อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า ตัวแปรหลักธรรมาภิบาลเข้ามามีบทบาทส่งความสัมพันธ์จากปัจจัยกลยุทธ์การบริหารไปยังปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงิน คือ ยิ่งมีความพร้อมด้านปัจจัยกลยุทธ์การบริหารจะยิ่งมีส่วนผลักดันให้มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเพิ่มมากขึ้น เมื่อผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs เกิดหลักธรรมาภิบาลขึ้นแล้วก็จะทำให้คุณภาพรายงานทางการเงินดีขึ้น การศึกษาครั้งนี้หากต้องการให้ธุรกิจ SMEs จัดทำคุณภาพรายงานทางการเงินดีขึ้น จะต้องสนับสนุนการสร้างปัจจัยกลยุทธ์การบริหารที่ดี ซึ่งสภาวะแบบนี้จะก่อให้เกิดหลักธรรมาภิบาลและส่งผลให้การจัดทำคุณภาพรายงานทางการเงินดีขึ้น มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Peters และ Waterman (1982) ซึ่งแต่ละปัจจัยแบบจำลอง 7's McKinsey จะต้องเป็นไปอย่างสอดคล้องและสัมพันธ์กัน การเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่าง ๆ ต้องเป็นไปพร้อม ๆ กันที่จะนำองค์การไปสู่เป้าหมายสูงสุดร่วมกัน ผลงานขององค์การย่อมจะเป็นงานที่มีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์สูงสุด โดยภาพรวม พบว่า ปัจจัยการควบคุมภายใน ปัจจัยกลยุทธ์การบริหาร ปัจจัยหลักธรรมาภิบาลสามารถร่วมกันอธิบายปัจจัยคุณภาพรายงานทางการเงินได้ร้อยละ 90

6. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตและประโยชน์ของการวิจัย

6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

6.1.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในบริบทอื่น หรือตัวแปรอื่นที่มีส่วนสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับคุณภาพรายงานทางการเงิน เช่น ระบบสารสนเทศทางการเงิน การตรวจสอบภายใน ปัญหาและอุปสรรค ที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน

6.1.2 ควรนำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีอื่น ๆ มาใช้เพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น เช่น การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ผลการวิจัยที่มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

6.2 ประโยชน์ของการวิจัย

6.2.1 เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กร ผู้บริหาร ผู้ที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแล รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพมาก รวมถึงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ดี กลยุทธ์การบริหาร และการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล ทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานและส่งผลให้เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น และเพื่อให้ข้อมูลทางการเงินสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

6.2.2 เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอนาคต ตระวันออกเฉียงเหนือ ให้มีคุณภาพและตรงกับความต้องการในการใช้ข้อมูลมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2564). *รายชื่อนิติบุคคลจัดตั้งใหม่และเลิกปี 2564*. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2564, จาก

https://www.dbd.go.th/news_view.php?nid=469412361

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2563). *คู่มือเกณฑ์มาตรฐานธรรมาภิบาล*. กระทรวงพาณิชย์. ค้นเมื่อ 2 เมษายน 2564, จาก https://www.dbd.go.th/download/article/article_20190402152234.pdf
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2557). *การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS*. กรุงเทพฯ : สามลดา.
- ไชยา ยิ้มวิไล สมชาย ภคภาสนิวัฒน์ และ สุรัชย์ ศิริไกร. (2562). การพัฒนาความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลำปาง. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์*, 19(1), 49-64.
- ดลยา ไชยวงศ์ พชรินทร์ สารมาท และสัตยา ตันจันทรพงศ์. (2022). ศึกษาอิทธิพลของคุณภาพของการสอบบัญชีที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมภายในและคุณภาพของรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 4(2), 85.
- วัชรรา คำอ้าย นฤนาถ ศรีภักย์วานิช วรพรรณ ตระการศิริพันธ์ และ ดุริยา สุขถมยา. (2566). ปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 11(3), 130-143.
- ศิริวรรณ พลแก้ว. (2566). ผลกระทบของความรู้ด้านบัญชีภาครัฐที่ดีที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดทำรายงานทางการเงินของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 15(1), 218-219.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2563). *ประกาศสภาวิชาชีพบัญชี ที่ 48/2563 เรื่อง กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน*. ค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2564, จาก www.tfac.or.th.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2562). *แนวทางธรรมาภิบาลของ ก.ล.ต. (Code of Governance)*. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 4 พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *รายงานภาวะเศรษฐกิจ*. ค้นเมื่อ 5 เมษายน 2564, จาก <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=index>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2560). *แผนการส่งเสริม SME ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560-2564)*. ฝ่ายนโยบายและแผนส่งเสริม SME. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.sme.go.th/th/download.php?modulekey=12>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2564). *บทสรุปผู้บริหารรายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2564*. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2564, จาก https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20210922171225.pdf
- สิริพรรณ โกลรัตน์มงคล และ พิเชษฐ์ โสภภาพงษ์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจในประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 26(2), 46-60.
- สุรพล ลอยใหม่ และไชยา ยิ้มวิไล. (2562). การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารกิจการภาครัฐในหน่วยงานสาธารณสุขสามจังหวัดเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 8(2), 38 – 47.
- Aigbodua, J. E., & Oisamoje, M. D. (2013). Promoting small and medium enterprises in the Nigerian oil and gas industry. *European Scientific Journal*, 9(1), 244-261.
- Akinwale, Y. O. (2018). Empirical analysis of inbound open innovation and small and medium-sized enterprises' performance: Evidence from oil and gas industry. *South African Journal of Economic and Management Sciences*, 21(1), 1-9.

- Akmeşe, H., & Gündoğan, H. (2020). The role of internal control in hotel business: a research on five-star hotels. *Academic Review of Economics and Administrative Sciences*, 13(2), 227-241.
- Al-Khonain, S., & Al-Adeem, K. (2020). Corporate Governance and Financial Reporting Quality: Preliminary Evidence from Saudi Arabia Financial Markets. *Institutions and Risks*, 4(1), 109-116.
- Al-Zwyalif, I. (2015). The Role of Internal Control in Enhancing Corporate Governance: Evidence from Jordan. *International Journal of Business and Management*, 10(7), 57-66.
- Azarloo, M., Eshghiaraghi, M., Salehi, S. Y., Habibpoor, V., & Jahangiri, M. (2017). Factors Affecting Technological Entrepreneurship and Innovation in Small and Medium Enterprises (SMEs) and its Role in Countries' Economic Development. *Pakistan Journal of Humanities and Social Sciences*, 9(2), 197-209.
- Bianchi, C., Glavas, C., & Mathews, S. (2017). SME international performance in Latin America: The role of entrepreneurial and technological capabilities. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 24(1), 176-195.
- Charl de Villiers, Ruth Dimes. (2020). Determinants, mechanisms and consequences of corporate governance reporting: a research framework. *Journal of Management and Governance* (2021), 25, 7-26.
- Cronbarch, L. J. (1990). *Essential of Psychology Testing*. 5thed. New York : Harper and Row Publishers Inc.
- COSO. (2013). *Internal Control-Integrated Framework*. Retrieved on June 2, 2021, from <http://www.coso.org/guidance.htm>.
- Diamantopoulos, A., & Siguaw, J. A. (2000). *Introduction to LISREL: A guide for the uninitiated*. London : SAGE Publications, Inc.
- FASB. (2013). *A Framework-Based Approach to Teaching Accounting Property, Plant, and Equipment*. Citing computer references. Retrieved May 2, 2021, Retrieved on June 5, 2021, from [https://www.scirp.org/\(S\(351jmbntvnsjt1aadkposzje\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?Refere nceID=1496326](https://www.scirp.org/(S(351jmbntvnsjt1aadkposzje))/reference/ReferencesPapers.aspx?Refere nceID=1496326)
- Gokdeniz, I., Kartal, C., & Komurcu, K. (2017). Strategic Assessment based on 7S McKinsey Model for a Business by Using Analytic Network Process (ANP). *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 7(6), 342-353.
- Hair, J. F., Risher, J. J., Sarstedt, M., & Ringle, C. M. (2019). When to use and how to report the results of PLS-SEM. *European Business Review*, 31(1), 2-24.
- IFAC. (2011). *Global Survey on Risk Management and Internal Control*. Results, Analysis, and Proposed Next Steps, Published by the Professional Accountants in Business Committee.

- Kanakriyah, R. (2016). The Effect of Using Accounting Information Systems on The Quality of Accounting Information According to Users Perspective in Jordan. *European Journal of Accounting, Auditing and Finance Research*, 4(11), 58-75.
- Kanapickiene, R. (2008). State of internal control in Lithuanian enterprises. *Economics & Management*, 5(2), 47-55.
- Likert, R. (1961). *New Pattern of Management*. New York : McGraw-Hill.
- Mihaela, D., & Iulian, S. (2012). Internal Control and the Impact on Corporate Governance, in Romanian Listed Companies. *Journal of Eastern Europe Research in Business & Economics* (2012), 1-10.
- Njeru, W. G., Awino, Z. B., & Adwet, K. (2017). Strategy Implementation: Mckinsey's 7s Framework Configuration and Performance of Large Supermarkets In Nairobi, Kenya. *Archives of Business Research*, 5(6), 1-17.
- Ogunyomi, P., & Bruning, N. S. (2016). Human resource management and OP of small and medium enterprises (SMEs) in Nigeria. *The International Journal of Human Resource Management*, 27(6), 612-634.
- Peters, T. J., & Waterman, R. H. (1982). *In search of excellence: Lessons from America's best-run companies*. New York : Harper & Row.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.
- Sarapee, C., Somnuk, A., & Supit, R. (2020). The Influence of Corporate Governance Mechanism on the Integrated Financial Reporting and Investment Risk of Thai listed Companies. *Entrepreneurship and Sustainability Issues. Vsl Entrepreneurship and Sustainability Center*, 7(4), 2818-2831.
- Suyono, E., & Hariyanto, E. (2012). Relationship Between Internal Control, Internal Audit, and Organization Commitment with Good Governance: Indonesian Case. *China-USA Business Review*, 11(9), 1237-1245.